

bösi. Ehhez járul még amerikai specialitásként egy run az ép' felfedezett aranymezőkön.

A Wall Street mindezeket a jelenségeket lázas hausseal kíséri. Az államkötvényekkel való bajlódást a kormányra való tekintettel fent kell tartania, de sokkal jövedelmezőbb a fegyver és posztógyárak részvényeivel való spekulálás, mely a legsilányabb árut is fantázia árakon helyezi el a hadseregnél. Itt vannak azután a vasuti részvények, amelyek eddig egy cent osztalékot sem hoztak s most a hadiszállítások következtében 8%-kal szolgálnak. Elképzelhetetlenül nagy üzlet! A Hudson-River vasut részvényei a háború folyamán 31-ről 164-re, az Erie-é 17-ről 126-ra, az Illinois Central Railroad részvényei meg egyenesen 6-ről 132 dollárra emelkednek. A Stock Board régi, exkluzív börzeterme már nem elégséges a spekuláció tömegei számára, új börzék keletkeznek, a Wall Street-i börzén reggel 8 órától késő estig árulják a részvényeket, éjjel pedig a spekulánsok a felső városba vonulnak, hogy a Fifth Avenue szálloda folyosóin folytassák börze ügyleteiket. Mint minden háborús konjunktúra úgy ez is csöddel végződik. A kurzusok toronymagasságú építményeiből alig marad vissza valami. (Márk Viktor)

A HÁBORÚ GONDJAI. Ha számokban és területekben gondolkozunk, méltán feltűnik, hogy miért kell immár harmadszor gyarmatterületileg felosztani a világot? Milyen különleges élethivatás vagy elsődlegesség, romantika vagy kiválasztás teszi jogossá, hogy a földön bizonyos erős kapitalitású országok és birodalmak, bizonyos jól felfegyverzett és vagyonszerző expanzívitású közületek arra tudnak berendezkedni, hogy egymás segítségével vagy külön-külön nagy kiterjedésű, de lehetőleg gyengébb ellenfeleikre térdelhetnek? Nagybritannia a maga gyarmatbirodalmát kilencmillió négyzetkilométerrel növeli.

Franciaország is kilencmillió négyzetkilométerre növekszik. Németország az első felosztásban, — kicsit elkésve, — két és egynegyedmillió négyzetkilométerre terjeszkedik. Sőt a kisebb államok, mint Belgium kétmillió kétszáz ezer kilométerrel, Olaszország ugyancsak annyival terjeszkedik. A második felosztásnál Británia újra két és egynegyedmillióval, Franciaország hatszázkilencvenezer négyzetkilométerrel. Japán és Olaszország is újra megduzzadnak néhány millió négyzetkilométerrel, de étvágyuk pillanatra sem lankad s ha lehet minden alkalmat megragadnak, akár szomszédaik elnézése, akár azok emésztő ernyedtsége folytán, hogy ők is megemészthetetlen területeket fogyasszanak. Mi haszna van az expanzív országok összlakosságának ezekből? Megfelelő statisztika nem áll rendelkezésünkre arról, hogy mi az általános helyzet például Angliában? Mi a nemzeti jövedelemeloszlás képlete, mennyi esik ebből a fősötözezerre, mennyi a népre? Nemrég egy szociális érdeklődésű társaság, nagyjából angolok érkeztek Magyarországra. Bizonyos szegényérzettel kísérték el őket a magyar városok külterkeire, a falvak és pusztaságok kunyhói elé. Nagy volt a kísérek meglepetése, mert az angolok egyáltalán nem csodálkoztak a dülledező kunyhókon, a sárba épített vermeken, az állatokkal közös egyetlen szobán, a piszkon és népbetegségeken, a fűtetlen, penészes, vizenyős agyagpadlókon és a sápadt, cipő nélküli, kenyér nélküli gyermekeken. Kijelentésük szerint Anglia legtöbb vidékén ugyanez a helyzet. Mi lehet a helyzet akkor a gyarmatokon? Miért akkor a mai ádáz helyzet? Viszont máris összeháltható és felmérhető, hogy a háború első hónapjai milyen terhekkel szolgálnak és milyen terhekkel jelentkeznek. Az angol pénzügyminiszter előterjesztése szerint, azonnal életbe lép a jövedelmi adó egy shillinges felemelése fontonként. Ez az emelkedés a legközelebbi pénz-

ügyi évtől 2.5 shillingel nő fontonként. Azaz 7.5 lesz, ami 37.5%-nak felel meg. Ez annál feltűnőbb, mert az elmúlt háborúban csak 1918 második felében emelték az adókulcsot 6 shillingre fontonként. Az emelés ennél magasabb nivót sohasem ért el. A magyarázatot ott kell keresnünk, hogy míg az elmúlt háború Angliának 8.8 milliárdjába került, vagyis naponként 6 millióba, addig a jelenlegi háború hozzávetőleg naponta máris 20-30 millió fontba kerül. Ennek oka a hadianyagok jelentékeny drágulása és azok a megnövelt méretek, amelyekhez képest, az elmúlt háború gyermekjátéknak tetszik.

Adópolitikai intézkedéseken felül tartalékokat is képzett Anglia, hogy külföldi vásárlásainál az anyagi eszközök rendelkezésére álljanak. Az angol jegybank aranykészlete, a valuta kiegészítő alap aranykészletével együtt 680 millió fontot ér el. A külföldön realizálható, értékpapirokban nyugvó követelése 1.2 milliárd fontig emelkedhetik.

Franciaország a háború kitörésekor 70 milliárd frank hitelt kapott jegybankjától. Ezenfelül még 25 milliárd frankot engedélyez a francia jegybank. A francia jegybank készlete 100 milliárd arany frank. Ehhez járul a valuta kiegyenlítő alap 20 milliárd frank aranykészlete. Franciaország csak végső szükségben nyúl aranyfedezetéhez. Ezzel szemben új adó intézkedéseket léptetett érvénybe. A tisztviselői illetmények után 2 % különadó fizetendő. Ez a kulcs 1940 január 1-től 4 %-ra emelkedik. Ezenfelül a 18-49 éves iparosok, kereskedők és értelmi foglalkozásuak, ha katonai szolgálatot nem teljesítenek, 1939 október 1-től jövedelmük 15 %-át tartoznak különadóként leróni. Létesítettek egy ugynevezett nemzeti összetartási alapot, amely a katonai nyugdíjakat, a bevonultak családi pótlékait és az egyéb támogatásokat fogja kifizetni. Egyidejűleg egységesítették az ellenőrzést a tőke és devizaforgalomban s megtil-

tották a deviza és a tőke kiviteit, vagyis a tőke mozgalmakat állami ellenőrzés alá helyezték.

Németország intézkedései is nagyon figyelemreméltóak. Eltekintünk a nyilvánosan kihirdetett előzetes hadibefektetéstől, amit úgy az angolok, mint a franciák jólevegő utánoztak. A világháború alatt Németországban az volt a jelszó, hogy a „pénz az ország határain belül marad“, tehát az infláció nem veszélyezteti a pénz nemzetközi megítélését. Ez az elgondolás vonult végig a német pénzügyi hadvezetés történetén az 1914-18 háborúban. Helytelennek bizonyult. Fokozott infláció keletkezett, amely az árak alakulását módfelett befolyásolta. Németország most más uton-módon igyekszik pénzügyi politikáját alakítani. Elsősorban szintén az adópolitikához folyamodik. Reinhardt pénzügyi államtitkár közlése szerint az 1940 márciusában végződő év 24 milliárd bevételt fog eredményezni a megelőző évvel szemben, amely csak 17.7 milliárd bevételt hozott. Másrészt az ország nem rendelkezvén a megfelelő arannyal és külföldi követeléssel, áru kivitel révén igyekszik azokból a cikkek közül minél nagyobb behozatalt eszközözni, amelyek a háború viseléséhez elengedhetetlenek. A volt lengyel és cseh iparterületek csaknem kiviteli célt szolgálnak. Még eddig fel sem vetett kérdés, hogy miként fogják a hozzá szükséges nyersanyagokat beszerezni. A német pénzügyi mozdulatokban igen sok kényes kérdés marad mesterséges homályban.

(Pap Gábor)

A LÉGIHADERŐ A TENGERI HADMŰVELETEKBEN. A légihaderőnek a tengeri hadműveletekben való felhasználása — legalábbis november harmadik hetéig — korántsem járt olyan sikerrel, mint ahogyan ezt a légihaderőnek a lengyel „villámháború“-ban látott megsemmisítő akciói alapján némelyek elképzelték. A német bombavetők bizonyos részleteredményei az an-